

og Handelshavn, der skal oprettes i Sct. John, New Brunswick. Havnen skal vende ud mod Courtenay-Bugten, som er en Del af Fundy-Bugten, der skiller New Brunswick fra Nova Scotia. Anlægget vil kræve store Landarealer. Der vil derhos blive bygget Dæmninger af 4000 Fods Udstrækning, Kajmure med en Længde af 9900 Fod, en Dreadnought-Tordok af 1000 Fods Længde, opført efter det bedste engelske Mønster, en Række af Dokker eller Beddinger for Handelsskibe, og et Skibsbygningsværft, der skal have samme Størrelse som det betydeligste i Stor-Britannien.

(New York Herald, 28. April 1912).

*Emil Madsen.*

Guayaquil, der har den bedste Havn paa Sydamerikas Vestkyst, og som utvivlsomt vil komme til at spille en stor Rolle, naar Panamakanalen aabnes, lider paa den anden Side af store Mangler i sanitær Henseende, Byen er et Arnested for gul Feber, derhos ogsaa for Kopper, Spedalskhed og Bubonpest, som er ført dertil ved Skibe fra Asien. Den lider desuden af Mangel paa godt Vand. Af Byens c. 60,000 Indbyggere er mindst de 20,000 henviste til at samle Regnvandet, medens de øvrige 40,000 faar Vand fra en Ledning, som dog er altfor lille til at give, hvad der behøves. Kun 3 af Gaderne er ordentlig brolagte, og der findes derfor rundtom i den vaade Tid, foruden de i Reglen utildækkede Vandbeholdere, mangfoldige Steder store og smaa Vandsamlinger, som er udmærket skikkede til at fremkalde Udvlækningen af de Myg, hvis Stik fremkalder den gule Feber. Den kommunale Styrelse er delt imellem flere, saa at der aldrig handles med Energi, og Urenligheden er overalt stor, idet Indbyggerne tror sig uangribelige for gul Feber og Kopper, skønt der dog aarlig dør en Del af dem af disse Sygdomme, saaledes 1. Jan. til 25. Decbr. 1911 117 alene af gul Feber.

Manglerne har nu naaet et saadant Maal, at de nordamerikanske forenede Stater har besluttet sig til at skride ind af Frygt for, at Sygdommen efter Panamakanalens Aabning skal udbrede sig til Egnene omkring Kanalen og dels til New Orleans Galveston, Mobile og i det Hele taget til de sydlige Stater, som allerede 2 Gange i Aarene 1892—94 er blevne truede med en stor Udbredelse af gul Feber.

De forenede Stater har forlangt en Omordning af den sanitære Styrelse og et bedre Tilsyn, idet Staden skulde deles i 12 Distrikter, i hvilke fastansatte Embedsmænd skulde vaage over, at de Foranstaltninger, der forlangtes truffede, blev overholdte. Der er derhos forlangt anlagt en Vandledning, som kunde tilfredsstille hele Byens Behov, og hvis Indretning ikke formenes at kunne blive særlig kostbar, og endelig Opførelsen af et tidsvarende Hospital, da et saadant endnu ikke findes.

Hvis de forenede Staters Forlangende ikke opfyldes og det meget snart, inden Panamakanalens Aabning, har de truet med at spærre Guayaquils Havn, og de har allerede faaet Tilsagn fra Peru og Brasilien, at disse Stater vilde staa dem bi, og det formenes, at ogsaa Columbia vilde være villig til at lukke sine Grænser for Handel med Ecuador, saa at denne Stats Handel vilde blive ganske lammet, hvis den ikke opfylder de stillede Forlangender.

(New York Herald, 7. April 1912).

*Emil Madsen.*

I New York er der forelagt Havnebestyrelsen en Plan om at forbedre Tilgangen fra Havet til Byen ved at uddybe Long Island Sound, saaledes at store Krigsskibe og Oceandamperne skulde kunne naa ind til den ø. Side af Manhattan og til Brooklyn, som nu kun er tilgængelig for mindre Skibe. Uddybningen skulde være 35 Fod. Allerede ved Gennemskæringen af et Rev, der strækker sig ud fra Batteriet ved Indløbet til New Yorks Havn, vilde der opnaas meget. Men der er tillige andre Hindringer, saa at Bekostningen ialt vilde blive anslaaet til 3½ Million Dollars. Men der fremhæves paa den anden Side, at Gennemførelsen af Planen vilde hjælpe til at lette Færdselen i Havnen, der nu altfor meget tvinges over til Manhattans Vestside og Hoboken, og at der paa Manhattans Østside og i Brooklyn vilde opstaa gunstige Betingelser for Handels- og Industri anlæg, hvor nu blot kan trives Huse med Beboelseslejligheder, og endelig fremdrages ogsaa, at en Blokade af New York vilde blive meget vanskelig, idet der til Udførelsen af en saadan vilde behøves 2 store Flaader.

(New York Herald, 7. April 1912).

*Emil Madsen.*

## Literaturanmeldelser.

**Victor Piquet: La colonisation française dans l'Afrique du Nord. Algérie—Tunisie—Maroc** (Librairie Armand Colin Paris).

Victor Piquet har allerede vundet sig et godt Navn som Forfatter til flere Skrifter, der behandler nordafrikanske Forhold i Fortid og Nutid, og nærværende Bog vil yderligere bidrage til at fæstne hans Ry som upartisk Iagttagere af det stor Koloniseringsarbejde, Franskmandene har udført i Nord-

afrika. Fra det Øjeblik, da den franske Hær erobrede Byen Alger i 1830 gik der, som bekendt, c. 30 Aar forinden Algériet (Algérie) var erobret, og siden da har det franske Herredømme bredt sig videre Syd paa ud til de fjærneste Oaser i Sahara. I 1881—82 blev Tunisien (Tunisie) inddraget under fransk Protektorat, og nu endelig har Marokko faaet samme Skæbne.

Algérien er blevet en blomstrende Koloni, hvis Handelsomsætning (Ud- og Indførsel) i 1910 beløb

sig til 1 Milliard Francs; men den har kostet Moderlandet enorme Summer — man mener 4 Milliarder Francs, og der er begaaet skæbnesvangre Fejltagelser m. H. til Behandlingen af de Indfødte. Til at begynde med, da Landet blev regeret militærisk, fik Muhamedanerne Lov til at beholde deres gamle Institutioner, ligesom de i alle civile Forhold styrede sig selv; men efter at Landet var undertvunget, indførtes der en for Indfødte og Franskmand fælles Administration, idet franske Embedsmænd ogsaa styrede de Indfødtes Anliggender, og i Hovedsagen bestaar denne Regeringsform endnu. Den har skaffet Fred og Ro; men den er gaaet ud over de indfødte Muhamedanere paa flere Maader. Længe søgte man at holde dem nede til Fordel for Kolonisterne; man lagde Beslag paa store Landstrækninger, hvorved man forhindrede de Indfødte i at udvikle sig som agerbrugende Kulturfolk; endvidere naturaliserede man alle Jøder, hvilket var et Slag i Ansigtet paa Muhamedanerne, som altid havde foragtet dem, endelig er det først for en Snes Aar siden at man begyndte Oplysningsarbejdet blandt Muhamedanerne, uden hvilket intet Fremskridt er at vente. Alle Bestræbelser for at gøre Algérien til et »nyt Frankrig« med en fransk Overklasse af Kolonister er mislykkede, idet Moderlandets Kontingent til Kolonien af Mennesker kun er forholdsvis ringe.

Belært af Erfaringerne fra Algériet har man i **Tunisien (Tunisie)** anvendt en hel anden Kolonisationsmetode. Man har saaledes i alle indre Anliggender ladet Beyen beholde sin Myndighed, ligesom hele den indfødte Administration besørger af Landets Børn (Kaïder, Scheikher o. s. v.), og ingen fransk Embedsmand har direkte Myndighed over Indfødte. Det har da ogsaa allerede vist sig, at et Protektorat, som det, der nu opretholdes i Regimentskabet, er langt at foretrække for det Regimente der gælder i Algériet. Samtidig er der gjort overmaade meget for at udvikle alle Landets naturlige Hjælpekilder — og man har haft Held med sig. Forholdet mellem Fremmede og Indfødte er bedre end i Algériet, og de sidste formerer sig stærkt. Der er Jord nok, og de har foreløbig ubegrænsede Udviklingsmuligheder, idet heller ikke her de fremmede Kolonister optræder i større Antal; derimod har adskillige Franskmand, som vedbliver at bo i Moderlandet, anbragt store Kapitaler i Landejendomme, Plantager o. s. v.

Der er altsaa heller ikke i Tunisien Tale om en Kolonisering i stor Stil ved Evropæere.

### Og nu Marokko!

Badet af Briser fra Atlanterhavet i Vest og fra Middelhavet i Nord ligger dette overordentlig frugtbare Land paa en gunstig Plads for fremtidig Udnyttelse af alle Muligheder. I Atlasbjergene venter man at finde store mineralske Rigdomme, og Kornavl og Agerbrug samt Kvægavl vil blomstre op paa den frugtbare Jordbund paa Lavlandene. Marokko har i det hele taget alle Chancer for at blive Perlen blandt Republikkens nordafrikanske Besiddelser; men heller ikke her mener Forfatteren, at en Kolonisering i stor Stil ved Fremmede vil kunne finde Sted, om end af andre Grunde. Slettelandene er nemlig allerede tæt befolkede, og i Bjærgene hænger Befolkningen med sjælden Kærlighed fast ved deres Jord — den de er rede til at forsvare med Haardnakkethed. Marokkos Befolkning tilhører hovedsagelig den ældgamle Berberace, og kun én Tredjedel menes at være Arabere. Disse sidste er gennemtrængte af Islamiternes glødende Had til Fremmede, og de haarde Kampe, som Franskmandenes Kolonner har maattet bestaa under Fez-Felttoget er Vidnesbyrd herom.

Piquet hævder med Styrke, at alle Bestræbelser i hele franske Nordafrika bør gaa ud paa en Sammensmeltning af de Indfødte og de fremmede af latinsk Race. En saadan Sammensmeltning har kun én alvorlig Hindring, nemlig Islamismen; men da denne kun rent i Overfladen har berørt Berberne, vil Modsætningen kunne fjernes hos dem; og hvad de virkelig muhamedanske Folk angaar, da mener han at Religionen blandt dem dog i Virkeligheden ikke virker paa anden Maade end Katholicismen i Middelalderen blandt Evropeas Folkeslag — og de er dog gaaede fremad i Kultur. Muhamedanismen vil da ogsaa lidt efter lidt kunne antage lempeligere Former, som ellers er til Hinder for en Sammenslutning.

Hvis man anslaaer Marokkos Befolkning til 12 Millioner, hvad der maaske er noget for højt, kommer den indfødte Befolkning i hele fransk Nordafrika op paa mellem 15 og 20 Millioner.

Efter at der er skaffet Ro til Veje i Algeriet og Tunisien vokser den saa stærkt, at man uden at regne for højt, kan sige, at den om 40 Aar vil være fordoblet. Det er derfor langfra for dristigt, at mene, at omkring 1950 vil fransk Nordafrika have 30 Millioner Indbyggere, hvoraf 10 Millioner i Algériet. Det evropæiske Element vil samtidig her næppe overgaa 1 Million

— og Moderlandet, Frankrig, i hvilket Befolkningen jo langsomt aftager, vil til samme Tid næppe have mere end 30 Millioner Mennesker — altsaa just det samme Folketal som Kolonierne i Nordafrika.

Disse Tal vil vække Eftertanke, og Forfatteren spørger da til Slutning, om de ikke peger i Retning af, at de to Befolkningselementer i Berberiet burde forene sig, saa de to Civilisationer gik op i én. Den mindst moderne gør allerede hver Dag Fremskridt.

Bogen giver en fortrinlig Oversigt over de tre Barbarlandes Historie, Regeringsformer og Kolonisation samt over de Indfødtes økonomiske og politiske Forhold, saa den paa alle disse Omraader er værd at raadsørge. Den er dertil ledsaget af nogle gode Oversigtskort.

*Daniel Bruun.*

**Fritz Krause: In den Wildnissen Brasiliens.** Mit 517 Textabbildungen, 337 photographischen Abbildungen auf 69 Tafeln und 2 Karten. R. Voigtländer. Leipzig 1911. 512 Sider. 8°.

I et smukt og stateligt Udstyr foreligger her Resultaterne af den Ekspedition, som Dr. Krause paa Staden Leipzigs Bekostning foretog i Brasilien 1908. Hensigten var at undersøge de dengang endnu yderst lidt kendte Indianerstammer ved Rio Araguaya, en for den rette Opfattelse af hele Sydamerikas Etnografi yderst betydningsfuld Opgave. Den nævnte Flod, som hører til Verdensdelens største, udspringer paa Matto Grossos Højland og løber derfra mod Nord gennem Camposegnene, indtil den forener sig med Tocantins, der som bekendt har Munding fælles med Amazonfloden. Befolkningen langs Araguayas Bredder dannes dels af Gês-Folket Cayapó<sup>1)</sup>, dels af det mægtige Carajá-Folk, der spaltet i tre Stammer (de egentlige Carajá samt Xavajé og Xambioá) har en Udbredelse over næsten 10 Breddegrader — et i mange Henseender saare gaadefuldt Folk.

I nærværende Værks 1. Del skildres nu selve Rejsen, der først og fremmest gjaldt disse Indianere. Fra Rio de Janeiro tog Forf. med Jærnbanen til dennes Endepunkt, Araguay, en lille, net By Nord

<sup>1)</sup> Af praktiske Hensyn følger vi her den gængse brasilianske (portugisiske) Stavemaade, Forf. anvender derimod overalt fonetisk.

for den i dansk Naturforskning velkendte Rio das Velhas, og derfra med Muldyrkaravane over Gøyz, Hovedstaden i den brasilianske Stat af samme Navn, indtil Leopoldina, en fattig Flække ved Araguayas Bred. Her tog den egentlige Ekspedition sin Begyndelse.

Paa Floden følger man Forf.'s Færd blandt Indianerne fra den ene Boplads til den anden, ja næsten fra Sandbanke til Sandbanke. Med tysk Grundighed, men ogsaa med tysk Sanddrøhed skildres Rejsens forskelligartede Tildragelser. Desværre skulde et af Ekspeditionens Maal vise sig uopnaeligt — et Besøg hos de hidtil kun »von hören sagen« kendte Tapirapé-Indianere. Denne Stamme, der bor paa Campos mellem Araguaya og Rio Xingú, den østligste af Amazonas's sydlige Bifloder, er saa vidt vides af Tupi-Æt, og en nærmere Undersøgelse af den maa særlig for Sydamerikas Antropogeografi vise sig af allerstørste Betydning. Vejen til den gik op ad en af Araguayas Bifloder, den ligesom Folket ukendte Rio Tapirapé, som nu paa en meget stor Strækning blev kortlagt af Forf.; den viste sig for øvrigt at have et udpræget »gammelt« Løb, var rig paa Sandbanker og udstyret med talrige Blindarme og Smaasøer langs Siderne; Bredderne dækkedes overalt af Galleriskov. Flere Steder saas Spor af Indianere, der kun kunde være Tapirapé, men da stadig ingen Mennesker viste sig, og Floden tilmed blev mere og mere ufarbar, maatte Forf. til sidst vende om; to Forsøg paa at naa til dem over Land tilintetgjordes ligeledes, da Vejen her førte over ganske vandløse Campos. — Bedre lykkedes derimod et Besøg hos den hidtil ikke gæstede Carajá-Stamme, Xavajé, i det indre af Øen Bananal, der er berømt som den største eksisterende Flodø; de viste sig at have ganske samme Kultur som de egentlige Carajá.

I Værkets 2. Del følger den specielle etnografiske Beskrivelse af de besøgte Stammer: Carajá, Cayapó og Xavajé samt de blandt dem samlede Oplysninger om Tapirapé. Den er og skal kun være en Fremlæggelse af de indvundne Resultater; fra alle Gisninger holder Forf. sig fjærnt, og en Bearbejdelse af Stoffet vil først fremkomme efterhaanden i Specialafhandling<sup>1)</sup>. Foruden den i snævrere Forstand etnografiske Skildring, finder man tillige nogle af Forf. gjorte antropologiske

<sup>1)</sup> Allerede foreligger: Nachbildungen von Tanzmasken der Karajáindianer (Jahrb. d. Mus. f. Völkerk. zu Leipzig. 1910) og »Die Kunst der Karajáindianer« (Bäessler-Arch. 1911).